

Perspectief op de stad

Inzicht in de trends
en ontwikkelingen
in Rotterdam 2025-2030

Gemeente
Rotterdam

Foto: Joep Boute

Voorwoord

Rotterdam staat nooit stil.

Onze stad verandert voortdurend in de straten, in het dagelijks leven, in de manier waarop we samenleven en werken. In maart 2026 zijn er gemeenteraadsverkiezingen: een belangrijk moment waarop de stad de nieuwe koers bepaalt voor de komende jaren.

Daarom is dit het moment om vooruit te kijken. Wat speelt er in onze stad? Welke trends raken het leven van Rotterdammers, nu en straks? En waar moeten we als stad op voorbereid zijn?

Deze verkenning 'Perspectief op de stad' helpt eenieder om daar grip op te krijgen. Van hoe we wonen en werken tot hoe gezond we zijn, hoe we ons verplaatsen, en hoe onze stad eruitziet en aanvoelt. Met een helder overzicht van de trends en ontwikkelingen.

Wat kunt u verwachten?

- Een overzicht van de belangrijkste trends, landelijk en Rotterdams;
- En vooral: wat die trends betekenen in het dagelijkse leven van Rotterdammers.

'Perspectief op de stad' is er voor iedereen die verder wil kijken dan vandaag. Voor politieke partijen, raadsleden, maatschappelijke organisaties, collega's en betrokken Rotterdammers. Ik hoop dat dit stuk niet alleen informatie geeft, maar ook nieuwsgierigheid aanwakkert. Dat het uitnodigt tot een gesprek. En misschien zelfs tot nieuwe ideeën.

Want de toekomst van Rotterdam maken we samen. Met ons hoofd en ons hart.

Gerben Wigmans
Gemeentesecretaris Rotterdam

Foto: Arnoud Verhey

Inhoud

Inleiding	7
1 Rotterdam in een veranderende wereldorde	9
Economische ontwikkeling	9
Samenleven en maatschappelijk ongenoegen	10
2 Bevolkingsgroei en vergrijzing	13
Demografische ontwikkeling	13
Gezondheid en gezondheidsverschillen	14
Levendigheid en ruimtegebruik	15
Schaarse woonruimte en arbeidstekorten	16
3 Digitalisering	19
Digitale samenleving	19
Digitale economie en arbeidsmarkt	19
Digitale overheid	19
4 Klimaat en natuur	21
De Rotterdamse klimaataanpak	21
Toekomstbestendige woningen	22
Vitale systemen	22
5 Sociale ontwikkelingen	25
Inkomen en participatie	25
Arbeidsmarkt en passend werk	26
Veiligheid en nieuwe vormen van criminaliteit	27
6 Het functioneren van de overheid	29
Vertrouwen in de overheid en complexe regelgeving	29
Verhouding tussen Rijk en gemeenten	29
Gemeentefinanciën	30
Bijlage: toelichting op bronnen	31

Foto: Joep Boute

Inleiding

Dit rapport biedt een overzicht van verschillende ontwikkelingen die in Rotterdam gaande zijn en is gebaseerd op feiten, wetenschappelijk onderzoek en ambtelijke expertise.

De structuur volgt die van het eerste deel van het boek *Nederland 2040 – Een toekomstbeeld van de Denktank Nederland 2040*¹. Dat boek brengt een samenhangend toekomstbeeld van Nederland in kaart, op basis van gesprekken met experts en maatschappelijke partijen. Er staan zes hoofdtrends centraal – *geopolitiek en Europa, bevolkingsgroei en vergrijzing, digitale revoluties en artificiële intelligentie, klimaat en natuur, sociale versplintering en onvrede, en politieke onmacht en overheidsfalen*. Deze trends zijn vertaald naar de stedelijke context van Rotterdam. Het resultaat is een kader waarmee we actuele trends en ontwikkelingen in de stad kunnen beschrijven.

Dit rapport opent in **hoofdstuk 1** met een schets van Rotterdam in een veranderende wereldorde en de invloed van geopolitiek op economie, weerbaarheid en samenleven. **Hoofdstuk 2** richt zich op demografische veranderingen zoals bevolkingsgroei en vergrijzing in relatie tot schaarse ruimte, arbeid en gezondheid. In **hoofdstuk 3** staat digitalisering centraal en de gevolgen hiervan op de economie, arbeidsmarkt en overheid. **Hoofdstuk 4** gaat in op klimaat en verduurzaming en de gevolgen hiervan voor de stad. **Hoofdstuk 5** belicht sociale trends op het gebied van bestaanszekerheid, arbeidsmarkt en veiligheid. Tot slot gaat **hoofdstuk 6** in op het vertrouwen in de overheid, de verhoudingen tussen het Rijk en gemeenten en de financiële positie van gemeenten.

¹ [Denktank Nederland 2040 \(2025\) Nederland 2040. Een toekomstbeeld. Keuzes voor de lange termijn.](#)

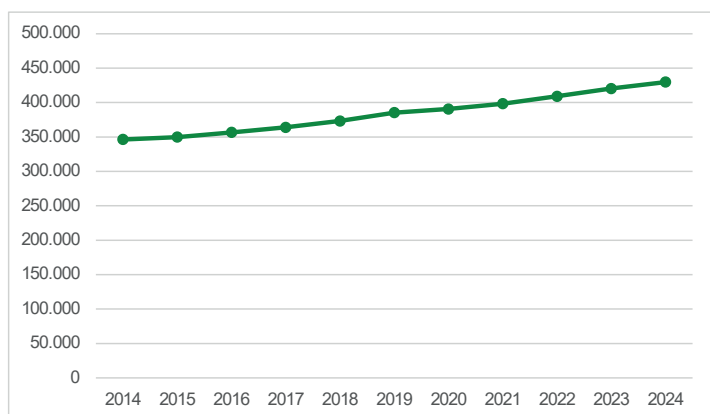
Foto: Irene Hoekstra

1 Rotterdam in een veranderende wereldorde

Nederland en Rotterdam zullen zich moeten aanpassen aan een veranderende wereldorde. Landen en machtsblokken handelen steeds vaker vanuit eigenbelang: multilaterale instituties en internationale (handels)regels verliezen aan gewicht. Onderlinge spanningen nemen toe. Nederland en Europa zullen minder afhankelijk moeten worden van machtsblokken als de VS en China. De veranderende wereldorde heeft invloed op de economische ontwikkelingen, de veiligheidspositie en samenleven in de stad.

Economische ontwikkeling

Aantal werkzame personen in Rotterdam 2014-2024

Bron: Vestigingenregister MRDH-Drechtsteden, bewerking OBI

De Rotterdamse economie heeft zich positief ontwikkeld in de laatste jaren. Er is sprake van een toename in agglomeratievoordelen en werkgelegenheid (in sectoren als detailhandel, zorg, horeca, ICT en de creatieve hoek), meer functiemenging en een betere bereikbaarheid van het stadscentrum. Volgens de Economische Verkenning Rotterdam draagt deze clustering bij aan een aantrekkelijker vestigingsklimaat en hogere productiviteit.²

De Rotterdamse economie is hierdoor verbreed en daardoor minder kwetsbaar geworden voor economische schokken. Het verdienvermogen van de regio (79 miljard in 2023, 9% van het BBP van Nederland³) staat op de lange termijn echter onder druk. Dit komt deels door

toegenomen concurrentie vanuit andere landen, die in de ontwikkeling van de eigen industrie investeren en handelsbelemmeringen opwerpen. Dit gaat ten koste van de open wereldhandel, waar Rotterdam als knooppunt voor logistiek en groothandel van afhankelijk is. Daarnaast ontbreken andere gespecialiseerde topsectoren in de regio. Dat maakt de economie kwetsbaar.⁴ Diversificatie wordt bemoeilijkt doordat de regio achterblijft op het gebied van innovatie: de doorgroei van scale-ups is beperkt door de schaarste aan kapitaal, ruimte en talent⁵. Mkb-bedrijven geven aan moeite te hebben om hun activiteiten voort te zetten vanwege stijgende kosten, arbeidsmarkttekorten en onzekerheid over regelgeving.⁶

De industrie in Rotterdam is verantwoordelijk voor circa 57% van de totale CO₂-uitstoot van Rotterdam (stad en haven, scope 1), en tezamen met de energiesector voor 89%.⁷ Verduurzaming vergt aanzienlijke investeringen van bedrijven en overheden om het doel van 55% CO₂-reductie ten opzichte van 1990 te realiseren en om in 2050 klimaatneutraal te zijn in de haven. Tegelijk is het vestigingsklimaat voor bedrijven verslechterd door onzekerheid over de wereldhandel, netcongestie, hoge netbeheerkosten in vergelijking met omliggende landen, onduidelijkheid over het nationale stikstofbeleid en krapte op de huizen- en arbeidsmarkt. Bedrijven hebben door deze opeenstapeling van risico's de neiging duurzaamheidsplannen uit te stellen: het resultaat is dat de uitstoot van de industrie beperkt daalt en dat de omslag naar een meer circulaire economie achterblijft. Daardoor blijft de afhankelijkheid van nieuwe niet-hergebruikte grondstoffen groot, met alle bijbehorende leverings- en prijsonzekerheden die daarbij horen.

Sinds medio 2024 kondigden zes grote industriële spelers een (tijdelijke) productiestop of volledige sluiting aan. De chemische sector blijkt daarbij het meest kwetsbaar: hoge energie- en grondstofkosten én wereldwijde overcapaciteit zetten marges onder druk. Gezamenlijk staan circa 900 banen op het spel.

2 Erasmus School of Economics en NEO Observatory (2024) Economische verkenning Rotterdam 2024

3 Rotterdamse denktank economie 2040 (te verschijnen)

4 Erasmus School of Economics en NEO Observatory (te verschijnen) Economische verkenning 2025

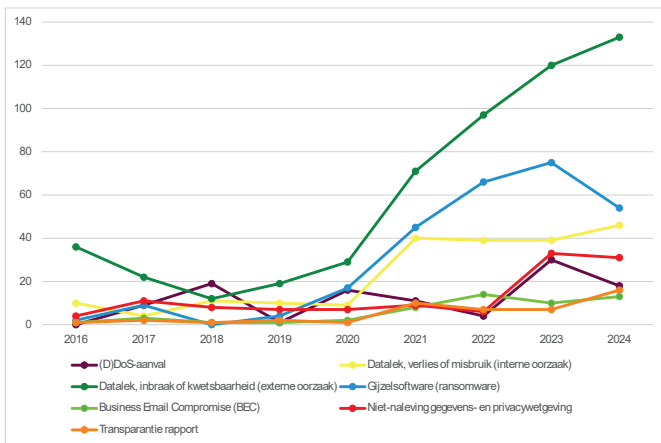
5 Birch (2024) Metropoolregio Rotterdam - Den Haag. Factbook ter ondersteuning van economische visie MRDH 2050

6 Erasmus Centre for Entrepreneurship (2024) Staat van het Rotterdamse mkb 2024

7 DCMR (2024) CO₂-monitor Rotterdam 2023

Hybride dreigingen en weerbaarheid

Aantal gemelde cyberincidenten per jaar 2016-2024

Bron: Datalekt.nl

Door de toenemende geopolitieke spanningen krijgt Rotterdam vaker te maken met hybride dreigingen; machtsinstrumenten die worden ingezet als een wapen, zonder dat er sprake is van een gewapend conflict.⁸ Rotterdam is als internationale havenstad en knooppunt van vitale infrastructuur, met een grote afhankelijkheid van digitale systemen, een potentieel doelwit. Veiligheidsdiensten waarschuwen bijvoorbeeld voor landen als Rusland, Iran en China, die proberen technologie buit te maken, de publieke beeldvorming te beïnvloeden en diasporagemeenschappen onder druk te zetten.⁹ Uit veiligheidsoverwegingen wordt er weinig concrete informatie over aanvallen gedeeld, maar duidelijk is dat de dreiging structureel toeneemt, vooral via digitale methoden.¹⁰ Verstoringen in Rotterdamse vitale processen kunnen door middel van sneeuwbaaleffecten ook (inter)nationale impact hebben.¹¹ De gemeente, het Havenbedrijf en nutsbedrijven werden dagelijks digitale aanvallen af die gericht zijn op spionage, sabotage of ontregeling. Zo moest de website van de haven in 2023 tijdelijk offline na een aanval van een pro-Russische hackersgroep. Digitale aanvallen worden steeds geavanceerder, waardoor ook beveiligingsprocessen zich continu moeten ontwikkelen. De ontwikkeling van quantum-computers zal de beveiliging van digitale systemen voor compleet nieuwe uitdagingen plaatsen.¹²

Door de toegenomen veiligheidsdreiging investeren

8 Adviesraad Internationale Vraagstukken (2024) Hybride dreigingen en maatschappelijke weerbaarheid

9 Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (2024) Dreigingsbeeld hybride en militaire dreigingen

10 Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (2024) Cybersecuritybeeld Nederland 2024

11 Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (2022) Thema-rapportage bedreiging vitale infrastructuur 2022

12 Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (2024) Het PQC-migratie handboek

Europa en het Rijk meer in 'weerbaarheid'. Ook dit heeft betekenis voor Rotterdam. De Tweede Maasvlakte is door Defensie aangewezen als strategische havenlocatie en er vinden vaker grote militaire oefeningen plaats.¹³ Betere weerbaar zijn betekent ook dat gemeenten en inwoners zich moeten voorbereiden op verstoringen zoals langdurige stroomuitval. Een weerbare en veerkrachtige samenleving weet zowel het risico van verstoringen te minimaliseren en kan zich snel aanpassen aan nieuwe omstandigheden. De komende jaren zal de rol van decentrale overheden in de weerbaarheidsopgave verder worden uitgewerkt.¹⁴ Rotterdammers zullen volgens experts ook vaker moeten kunnen terugvallen op (in)formele wijknetwerken en hun directe sociale omgeving.¹⁵

Samenleven en maatschappelijk ongenoegen

Onvrede over internationale conflicten en ontwikkelingen kunnen voor spanningen in de stad zorgen. Protesten tegen de Gaza-oorlog en klimaatbeleid zijn recente voorbeelden. Het hangt samen met een toenemende zichtbaarheid van maatschappelijk ongenoegen, dat zich onder meer uit in een groeiend aantal demonstraties in grote steden.¹⁶ Het zijn uitingen van maatschappelijke betrokkenheid en interesse in een wereld die groter is dan eigen omgeving. Tegelijkertijd kan dit de sociale cohesie en onderlinge solidariteit in een samenleving onder druk zetten, en het vertrouwen in instituties ondermijnen. Dergelijke druk vergroot maatschappelijke tegenstellingen en geeft kwaadwillende statelijke of non-statelijke actoren de kans om (middels desinformatie) de publieke opinie te beïnvloeden en twijfel te zaaien over wat 'waar' is.¹⁷ Toch zien we vaak dat de meningsverschillen online – aangejaagd door algoritmes en politieke dynamiek – heftiger zijn dan in de echte wereld. Het digitale gesprek is geen 1-op-1-weergave van hoe Rotterdammers denken. Landelijk en provinciaal onderzoek laat zien dat mensen weliswaar denken dat er veel polarisatie is, maar dat de inhoudelijke polarisatie en de afkeer van andersdenken relatief beperkt is.¹⁸

13 Ministerie van Defensie (2025) Ontwerp nationaal programma ruimte voor defensie

14 Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (2024) Weerbaarheidsopgave

15 Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (2024) Verkenning naar het versterken van maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht in tijden van crises

16 Van Stekelenburg (2023) Het nieuwe demonstreren

17 Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2024) Nederland in een fragmenterende wereldorde

18 Brummel et al. (2024) Polarisatie in de provincie Zuid-Holland en Sociaal en Cultureel Planbureau (2022) Burgerperspectieven bericht 2 - 2022

Veiligheidsdiensten waarschuwen daarnaast voor een voortdurende dreiging van jihadistisch terrorisme, anti-institutioneel extremisme en rechts-extremisme, waarbij vooral de snelheid van online radicalisering en desinformatie toenemen.¹⁹

¹⁹ Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (2024) Dreigingsbeeld terrorisme Nederland december 2024

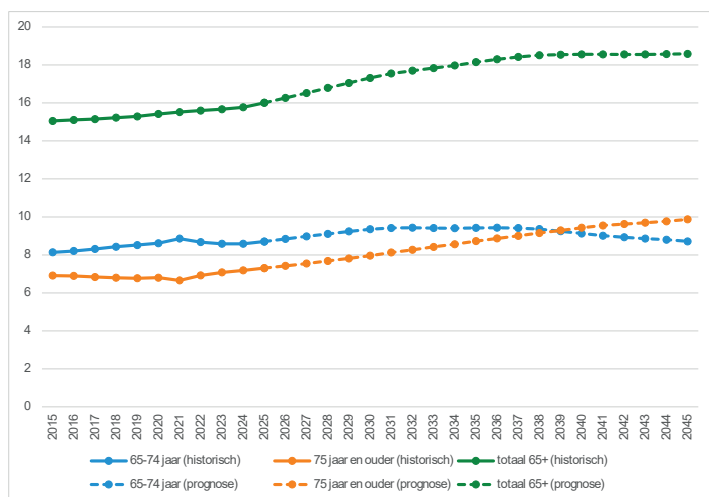
Foto: Arnoud Verhey

2 Bevolkingsgroei en vergrijzing

De Rotterdamse bevolking groeit, vooral door migratie. En de bevolking vergrijst en dat zorgt voor druk op de gezondheidszorg. Ook zien we groeiende gezondheidsverschillen. Doordat er steeds meer mensen in Rotterdam willen wonen, ondernemen en recreëren is er krapte op de arbeidsmarkt en druk op schaarse ruimte ontstaan. In dit hoofdstuk gaan we in op deze trends die de toekomst van Rotterdam mede bepalen. Ze vragen om keuzes op het snijvlak van wonen, werken, zorg, mobiliteit en leefbaarheid.

Demografische ontwikkeling

Aandeel 65-plussers in historisch perspectief (2015-2025) en volgens prognose (2026-2045) ten opzichte van de totale bevolking

Bron: Gemeente Rotterdam afdeling Kwaliteit BRP, bewerking OBI

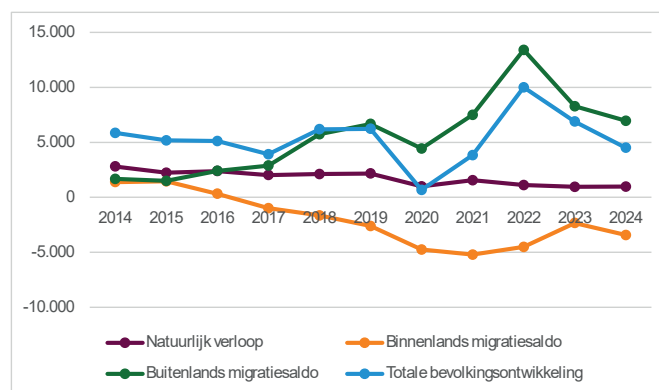
Rotterdam is de afgelopen 10 jaar met 52 duizend inwoners gegroeid, tot 673 duizend inwoners in 2025. De grootste bijdrage aan die bevolkingsgroei komt van internationale migratie. De bevolkingsgroei in de regio Rotterdam is groter dan de gemiddelde bevolkingsgroei in Nederland. Op de lange termijn groeit Rotterdam naar verwachting verder naar 804 duizend inwoners in 2045, een groei van 131 duizend inwoners ten opzichte van 2025.²⁰ De verwachting is dat het aantal alleenstaanden het sterkst zal toenemen. In mindere mate wordt toename verwacht bij gezinnen en de minste verandering zal

²⁰ Gemeente Rotterdam (te verschijnen) Bevolkingsprognose 2026-2045

plaatsvinden bij het aantal paren zonder kinderen. Jonge gezinnen verlaten relatief vaak Rotterdam, vaak op zoek naar meer woonruimte en een gezinsvriendelijkere leefomgeving in omliggende gemeenten.²¹

Onderstaande grafiek laat het aantal personen zien per component van de Rotterdamse bevolkingsontwikkeling, van 2014-2024 en laat zien dat de bevolking groeit als gevolg van natuurlijk verloop (meer geboorten dan sterften) en vooral door een groeiend positief buitenlands migratiesaldo (meer instroom dan vertrekkers). Rotterdam verliest inwoners door binnenlandse migratie: er vertrekken meer mensen dan zich vestigen en dat saldo is sinds 2014 duidelijk negatiever geworden.

Componenten van de bevolkingsontwikkeling in Rotterdam 2014-2024

Bron: Gemeente Rotterdam afdeling Kwaliteit BRP, bewerking OBI

Naast groei heeft Rotterdam ook te maken met vergrijzing, maar die is minder sterk dan in de rest van Nederland. Het aandeel 65-plussers in Rotterdam is gestegen van 14,5% in 2012 naar 16,3% in 2022, en zal richting 2045 verder groeien richting 19% van de bevolking. Dit betekent een toename van ruim 107 duizend 65-plussers in 2025 naar ruim 149 duizend in 2045.²² Deze groei houdt in dat een steeds groter deel van de Rotterdammers op een leeftijd komt waar chronische aandoeningen, ouderdomsziekten en psychische klachten voorkomen. Tegelijkertijd biedt de vergrijzing ook kansen. Veel Rotterdammers blijven na

²¹ Planbureau voor de Leefomgeving (2019) Trek van en naar de stad

²² Gemeente Rotterdam (te verschijnen) Bevolkingsprognose 2026-2045

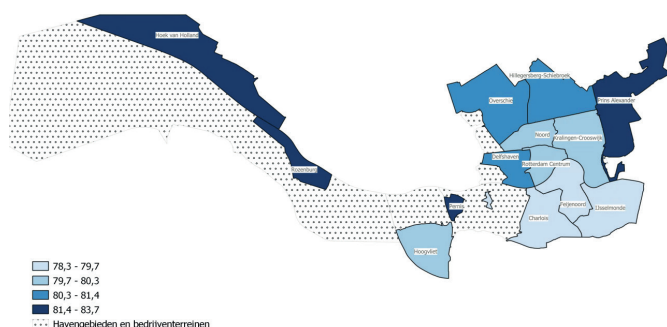
hun pensioen vitaal en willen maatschappelijk actief en betrokken blijven.

Deze demografische ontwikkeling, gecombineerd met het landelijke beleid dat ouderen langer zelfstandig thuis blijven wonen, betekent dat de vraag naar geschikte woningen, zorgvoorzieningen en ondersteuning stijgt. Het armste deel van de ouderen woont vaker in relatief slecht geïsoleerde huizen. Zij hebben bovendien minder toegang tot een ondersteunend sociaal netwerk en zijn vaker eenzaam.²³

Het potentieel van mantelzorgers daalt in de periode 2023-2040 van 9,4 naar 4,9%; dit is bijna een halvering. De belangrijkste oorzaak is dat mantelzorgers, net als de rest van de bevolking, ook steeds ouder worden.²⁴

Gezondheid en gezondheidsverschillen

Levensverwachting in Rotterdamse gebieden 2016

Bron: GGD Rotterdam-Rijnmond

De gezondheidsverschillen tussen bevolkingsgroepen en gebieden in de stad zijn groot.²⁵ Gezondheid hangt samen met individuele kenmerken zoals sociaaleconomische status, opleidingsniveau en de fysieke en sociale omgeving. In gebieden met een lagere sociaaleconomische status ligt de levensverwachting lager dan in welvarender delen van de stad. De ervaren gezondheid in de stad is sinds 2020 gedaald (ervaren gezondheid goed / zeer goed 66% in 2022) en lager dan de andere G4 steden.²⁶

Luchtkwaliteit is één van de factoren die de gezondheid van Rotterdammers kan beïnvloeden. De luchtkwaliteit is de afgelopen jaren fors verbeterd en dit heeft een positief effect op de gezondheid.²⁷ Nieuwe EU-wetgeving vraagt om in te zetten op verdere verbetering.

23 Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (2023) Met de stroom mee

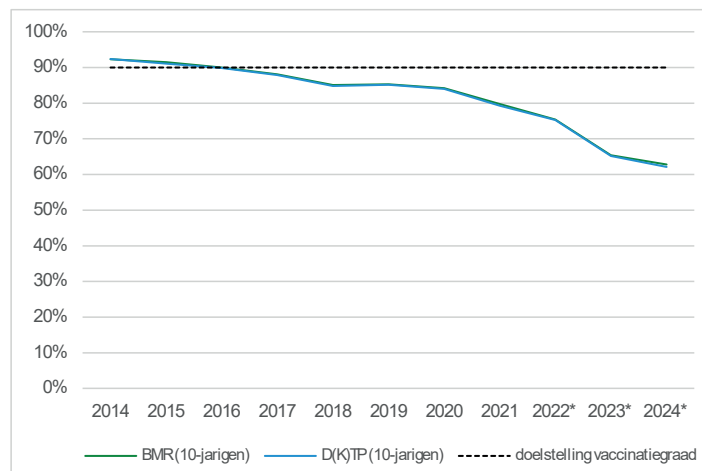
24 Juiste zorg op de juiste plek (2025) Regiobeeld Rotterdam 2023 - 4 Ouderen

25 Gemeente Rotterdam (2025) Gezondheid in kaart - Wijken / gebieden

26 Gemeente Rotterdam (2025) Staat van de Stad - Gezondheid

27 Gemeente Rotterdam (2023) Voortgangsrapportage luchtkwaliteit 2021

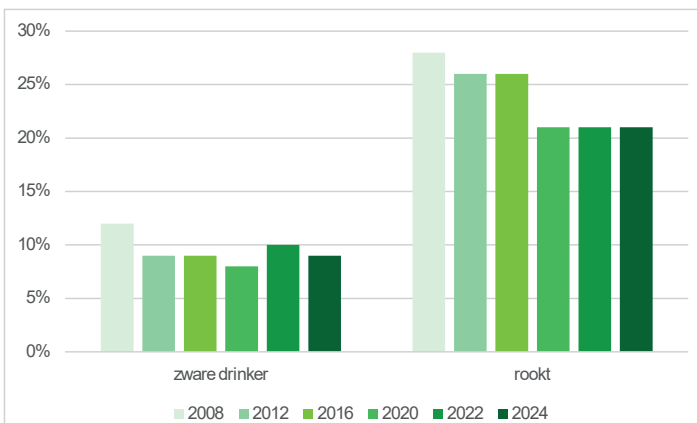
Vaccinatiegraad BMR en D(K)TP volledig immuun (10-jarigen) in Rotterdam 2014-2024

Bron: RIVM, bewerking OBI

De vaccinatiegraad voor bof, mazelen en rodehond (BMR) en difterie, kinkhoest, tetanus en polio D(K)TP (beiden volledig immuun voor 10-jarigen) is sinds 2014 flink gedaald. Van 92% toen naar iets boven de 62% in 2024 (met als kanttekening dat de trendbreuk in 2023 mogelijk verklaard wordt door anonieme vaccinaties; de berekende vaccinatiegraad voor 2023-2024 onderschatten waarschijnlijk de werkelijkheid).²⁸ Dit betekent dat de doelstelling (vaccinatiegraad van 90%) al enige tijd niet gehaald wordt. Rotterdam heeft binnen de G4 de laagste vaccinatiegraad.

Zware drinker en roker 2008-2024

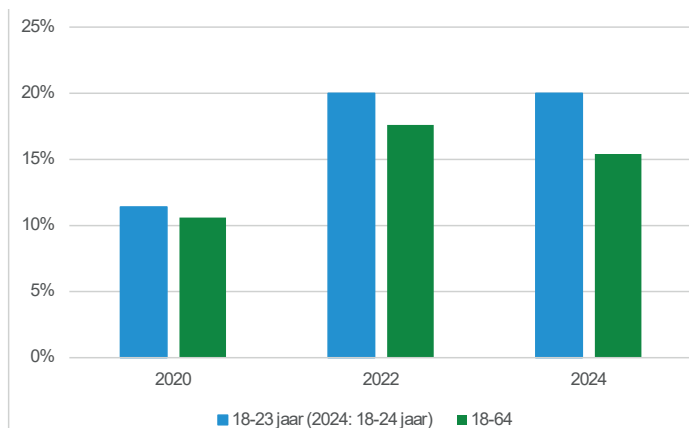

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen

Er zijn lichte verbeteringen zichtbaar in leefstijlindicatoren als roken en overmatig alcoholgebruik onder volwassenen en ouderen. Het aandeel zware drinkers ligt in 2024 iets lager dan twee jaar ervoor, en lager dan in 2008. Sinds 2020 is het percentage dat rookt gelijk gebleven, het is wel lager dan in de jaren 2008, 2012 en 2016.

28 Gemeente Rotterdam (2025) Staat van de Stad - Gezondheid

Hoog risico op depressie of angststoornis 2008-2024

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen
en Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd

Mentale gezondheid is een toenemend aandachtspunt. Bij jongvolwassenen is het risico op depressie tussen 2020 en 2022 gestegen van 11% naar 20%, en is in 2024 stabiel (20%). De helft van de jongeren ervaart (zeer) vaak stress. Bij de volwassenen is het risico op depressie ook gestegen tussen 2020 en 2022, van 11% naar 18%, daarna is het in 2024 gedaald naar 15%.

Van de volwassenen voelt 31% zich vaak gespannen, hoger dan in de regio en de rest van Nederland (beide 25%). Van de 65+ers ervaart 10% (zeer) veel stress. Dat is hoger dan in de regio (8%) en de rest van Nederland (7%). Eenzaamheid is daarbij een breed gedragen ervaring: bijna 60% van de inwoners geeft aan zich matig tot zeer eenzaam te voelen.²⁹

Ondanks de uitdagingen die zij in hun leven tegenkomen, heeft een aanzienlijk deel van de jongvolwassenen in Rotterdam (46%) (heel) veel vertrouwen in hun toekomst.³⁰

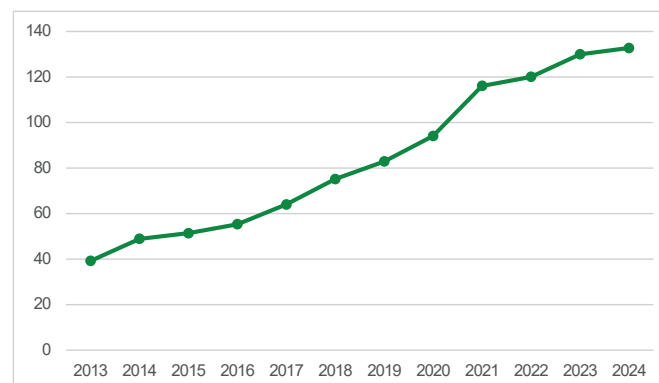
De gemiddelde zorgkosten in Rotterdam nemen de afgelopen jaren over de hele linie toe, vooral in de specialistische zorg, de jeugdhulp en voor maatschappelijke ondersteuning. Ook de hoeveelheid zorg die een inwoner nodig heeft (zorgzwaarte), neemt toe.³¹ Met de groei van het aantal cliënten in de zorg neemt de druk op zorgmedewerkers toe.

29 Gemeente Rotterdam (2025) Staat van de Stad - Samenleving

30 Gemeente Rotterdam (2024) Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen

31 Juiste zorg op de juiste plek (2025) Regiobeelden en regioplannen - 12A VVT

Aantal meldingen verwarde personen per 10 duizend inwoners in Rotterdam 2014-2024

Bron: Politie.nl, bewerking OBI

We zien ook een sterke toename van meldingen en incidenten rond personen met verward gedrag: een verdubbeling sinds 2015.³² In Rotterdam is deze stijging bovengemiddeld, onder meer door de stedelijke dynamiek, kwetsbare wijken en de concentratie van zorginstellingen.³³ Deze ontwikkeling hangt samen met maatschappelijke en institutionele factoren, bijvoorbeeld decentralisatie van de zorg en de afbouw van intramurale GGZ-zorg, waardoor meer mensen met complexe psychische problemen gewoon in de stad wonen.³⁴ Daarnaast zorgen factoren als schulden, armoede en eenzaamheid voor een grotere kans op psychische klachten en maatschappelijke uitval.³⁵

Levendigheid en ruimtegebruik

Bevolkingsgroei zorgt voor extra levendigheid in de stad. Dat er vraag en aanbod is voor mobiliteit, voorzieningen, bedrijvigheid en cultuur laat zien dat Rotterdam een stad is waar mensen en bedrijven graag willen ondernemen en recreëren. Maar daar is ook ruimte voor nodig, evenals voor woningbouw, groen, duurzame energie en vitale systemen (zie: Klimaat en Natuur). Per saldo zien we steeds meer claims op dezelfde schaarse ruimte in de stad.

In een tijd van toenemende polarisatie is het voor Rotterdammers belangrijk om mogelijkheden te hebben om elkaar te ontmoeten en te verbinden. Na de daling tijdens de covid-periode is er weer een stijgende lijn te zien in de bezoekersaantallen van de structureel gesubsidieerde culturele

32 Gemeente Rotterdam (2025) Staat van de Stad - Veiligheid

33 Rijksoverheid (2023) Voortgangsbrief aanpak voor personen met verward en/of onbegrepen gedrag

34 Trimbos Instituut (2023) GGZ uit de knel

35 Sociaal en Cultureel Planbureau (2023) Verhoging van minimumloon en bijstand als wondermiddel voor welvaart en welbevinden van de lage inkomensgroep?

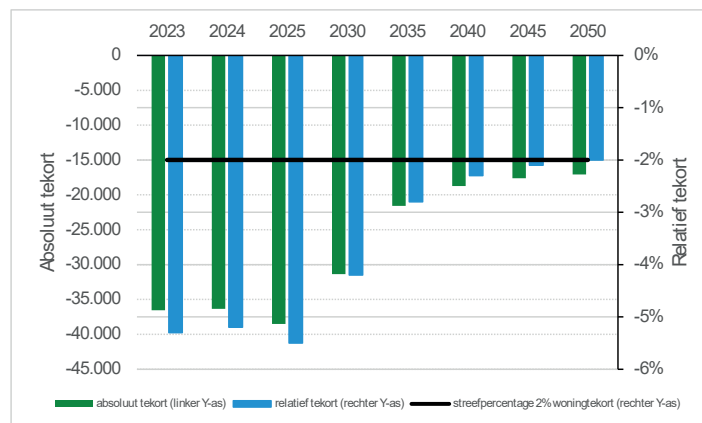
instellingen.³⁶ De grootste groei is zichtbaar onder Rotterdammers en bezoekers uit andere delen van het land. Uit onderzoek van Rotterdam Festivals blijkt dat festivals en evenementen niet alleen zorgen voor een aantrekkelijkere stad, maar vooral bijdragen aan een groter gevoel van gemeenschap en saamhorigheid, wat de subjectieve veiligheid versterkt.³⁷ Het rapport signaleert ook dat 32% van de bewoners graag ziet dat er nog meer wordt gedaan om ongemak te voorkomen. Zeker omdat de binnenstad van Rotterdam en omliggende stadswijken zich in hoog tempo ontwikkelen tot steeds intensiever gebruikte gebieden, waarbij horeca-activiteiten en evenementen vaker in de directe nabijheid van woningen plaatsvinden. Waar de stad inzet op levendigheid, groeit tegelijk de behoefte aan rust en leefbaarheid bij bewoners.

Ook veranderingen in mobiliteit zorgen voor een andere ruimtevraag. Meer aanbod van deelmobiliteit en elektrificatie van auto's, (stads)logistiek en openbaar vervoer zorgen voor andere ruimtebehoeften. Tegelijkertijd is er een verschuiving gaande van de auto naar de fiets, waardoor er minder auto's in de stad komen. Het voordeel is een efficiënter ruimtegebruik op stadsniveau, maar op sommige locaties kunnen extra fietsers ook zorgen voor meer druk op de openbare ruimte. Denk aan volle fietspaden en overvolle fietsparkeerplaatsen. Daarnaast constateren we op het vlak van verkeersveiligheid een stijgende trend in het aantal verkeersongevallen. Ook zien we een daling in de beleefde verkeersveiligheid.³⁸

Bevolkingsgroei vraagt ook om extra bedrijfsruimtes voor werkgelegenheid en economische dynamiek. Terwijl de vraag stijgt, stagneert echter het aanbod. Daardoor staat de hoeveelheid beschikbare bedrijfsruimte onder druk en is er minder ruimte voor innovatie én banen dichtbij huis.

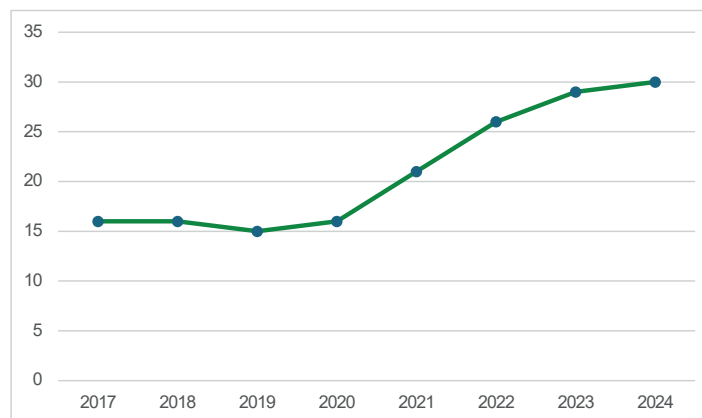
Schaarse woonruimte en arbeidstekorten

Ontwikkeling woningtekort woningmarktregio Rotterdam 2023-2050

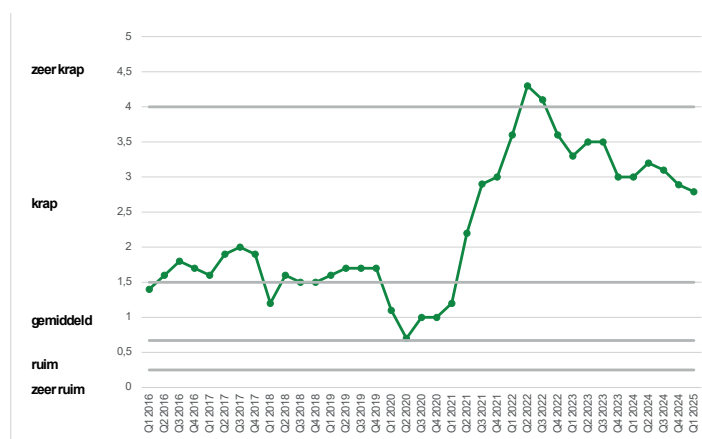
Bron: ABF Primos, bewerking OBI

Mediane inschrijfduur van regulier geslaagde woningzoekenden in (corporatie) sociale huurwoningen in Rotterdam (in maanden) 2017-2024

Bron: OBI Monitor Woonruimte bemiddeling regio Rotterdam 2024, p. 36

Spanningsindicator arbeidsmarktregio Rijnmond eerste kwartaal 2016 t/m eerste kwartaal 2025

Bron: Werk.nl, bewerking OBI

36 Gemeente Rotterdam (2023) Jaarverslagen structureel gesubsidieerde instellingen (interne analyse)

37 Rotterdam Festivals (2023) Onderzoek onder bewoners over festivals en evenementen in Rotterdam

38 Gemeente Rotterdam (2024) Rapportage Mobiliteit

De bevolkingsgroei zorgt voor een groeiende vraag naar woningen. De vergrijzing zorgt voor een verschuiving in wat passende woonruimte is. De regio Rotterdam heeft te maken met een woningtekort van 5,5% en de wachttijd voor een sociale huurwoning van corporaties in de stad bedraagt 30 maanden. De vrije sector huurprijs ligt voor de periode 2017-2023 op gemiddeld €1.050 per maand.³⁹ Sinds 2023 zijn er per jaar gemiddeld 3.100 nieuwe woningen opgeleverd⁴⁰, terwijl de jaarlijkse behoefte op 3.500-4.000 ligt (target Woonvisie 2024); in 2024 zijn minder mensen tevreden met de prijs-kwaliteitverhouding van hun woning dan in voorgaande jaren. Kopers zijn positiever over hun woning dan huurders. 76% van de kopers is tevreden met de totale woonsituatie, tegenover 60% van de huurders. Wat betreft de prijs-kwaliteitverhouding is 68% van de kopers tevreden, tegenover 39% van de huurders.

Voor het bouwen van nieuwe woningen is ruimte nodig. Ruimte die ook nodig is voor bijvoorbeeld waterberging en bedrijvigheid. Tegelijkertijd is er behoefte aan meer groen in de stad, zodat Rotterdammers meer plekken hebben om te ontspannen, te spelen en te bewegen. Daarbij helpt meer groen in de stad bij het tegengaan van hittestress. Meer groen in de stad is bovendien een verplichting die voortvloeit uit de natuurherstelwet.

Een betaalbare woning is cruciaal voor bestaanszekerheid, maar daar wordt vaak niet in voorzien – met stress, zorgvragen en hulpverlening tot gevolg. Zo raakt schaarste op de woningmarkt niet alleen het dagelijks leven, maar leidt het ook tot hogere maatschappelijke kosten. Bij het stedelijk programma PRIO⁴¹, dat zich richt op multi-problematiek, speelt in 70% van de casussen een woonprobleem. Ook wijkteams geven aan dat ‘woonstress’ een belangrijke oorzaak is in veel van hun hulpvragen.

Het tekort aan woningen draagt bij aan een toename van het aantal mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats. In 2023 maakten zo'n 1.400 mensen gebruik van de daklozenopvang. Dit betrof een stijging van 12% t.o.v. 2022. In 2024 was een stijging van 3% te zien t.o.v. 2023. Het aantal dak- en thuislozen in Rotterdam ligt echter hoger. Zo blijft het aantal aangetroffen buitenslapers hoog in Rotterdam:

tussen de 150 en 200 unieke personen in een maand, waarvan het merendeel EU-arbeidsmigrant is. Het daadwerkelijke aantal buitenslapers ligt waarschijnlijk hoger.

Rotterdam telt naar schatting zo'n 5.000 bankslapers – mensen zonder vast woonadres die tijdelijk verblijven bij iemand uit hun netwerk. Het gaat hierbij om jongeren, alleenstaande volwassenen én gezinnen met jonge kinderen. Deze situatie is een direct gevolg van de aanhoudende krapte op de woningmarkt en de financiële kwetsbaarheid van veel Rotterdammers. Een deel van de bankslapers bevindt zich in een kwetsbare positie en loopt het risico verder af te glijden. Zij bouwen schulden op, ontwikkelen psychische problemen en kunnen op termijn zelfs hun tijdelijke slaapplek verliezen. De verwachting is dat het aantal bankslapers in de stad richting 2030 verder zal toenemen. Dit brengt een groeiende vraag met zich mee naar zorg, ondersteuning en maatschappelijke opvang.⁴²

De opgaves voor ruimte en infrastructuur hangen nauw samen met ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Sinds 2021 kampt Rijnmond met een structureel krappe arbeidsmarkt. Vooral in de zorg, techniek, onderwijs, OV en logistiek. Arbeidsmigranten, zowel van binnen als buiten de EU, vullen tekorten op, vooral in de bouw, logistiek en steeds vaker in de zorg. Dit zorgt voor extra druk op de woningmarkt.

Daarnaast hebben de personeelstekorten directe gevolgen voor Rotterdammers. Inwoners krijgen te maken met oplopende wachtlijsten in de zorg, uitval van lessen in het onderwijs en vertraging in het bouwen van woningen. Volgens de referentieraming van het Prognosemodel Zorg en Welzijn loopt het tekort aan zorgpersoneel op van 3.300 arbeidskrachten in 2024 naar 17.600 in 2034 – bijna 15% van de totale arbeidsvraag. Deze ontwikkeling bedreigt de beschikbaarheid en toegankelijkheid van zorg in de stad.⁴³

Het personeelstekort in de bouw vertraagt niet alleen woningbouw, maar zorgt ook voor uitdagingen buiten de sector. Denk aan de energietransitie, en economische groei. Tegelijkertijd zijn er door digitalisering en automatisering andere vaardigheden nodig, en een andere blik op beschikbare ruimte.

39 De inschrijfduur van geslaagde woningzoekenden voor sociale huurwoningen van Rotterdamse corporaties is sinds 2020 bijna verdubbeld van 16 maanden in 2020 naar 30 maanden in 2024.

40 Centraal Bureau voor de Statistiek (2025) Voorraad woningen en niet-woningen; mutaties, gebruiksfunctie, regio

41 PRIO staat voor Programma Rotterdammers Integraal Ondersteunen en is een initiatief dat professionals in het sociaal domein ondersteunt bij casussen waar standaardprocedures tekortschieten, zodat Rotterdammers met complexe problematiek sneller geholpen kunnen worden. Zie ook: [Hoe help je een vastgelopen casus weer in beweging? | VNG](#)

42 Raadsbrief (1 juli 2025) Extra inzet voor thuisloze gezinnen

43 ABF (2025) Arbeidsmarktscenario's Zorg en Welzijn Rijnmond

Foto: Joep Boute

3 Digitalisering

Technologische ontwikkelingen als robotisering, artificiële intelligentie en sociale media zullen Nederland diepgaand veranderen. Want naast de 'fysieke stad' (de stad die we kunnen zien, ruiken en aanraken) en de 'sociale stad' kunnen we inmiddels ook spreken van een 'digitale stad'. Dat is geen aparte wereld, het is juist onlosmakelijk verbonden met het fysieke en sociale leven. Hoewel het moeilijk is om trends binnen digitalisering in een specifieke Rotterdamse context te plaatsen, gaan we kort in op de gevolgen voor de samenleving, de economie en de lokale overheid.

Digitale samenleving

Met digitalisering groeit ook de kloof tussen instituties, bedrijven en burgers die technologische innovaties kunnen toepassen en digitaal vaardig zijn en zij die dat niet, of beperkt zijn. Voor een groot deel van de Rotterdamse bevolking zijn social media, AI en virtual reality een vast onderdeel van hun dagelijkse leven. Deze groep zal ook in de toekomst technologische innovaties toepassen, op manieren die nu nog niet te voorzien zijn. Het CBS schat echter in dat zo'n 20% van de Nederlanders geen digitale basisvaardigheden heeft. In Rotterdam ligt dit aandeel vermoedelijk hoger, omdat samenhangende factoren als een laag opleidingsniveau en laaggeletterdheid hier relatief vaker voorkomen.⁴⁴ Trends als groeiende ongelijkheid en individualisering worden versterkt door digitalisering, waardoor dit de sociale cohesie op lange termijn kan aantasten.⁴⁵

Digitale economie en arbeidsmarkt

Digitalisering en kunstmatige intelligentie (AI) hebben een grote invloed op de toekomst van de Rotterdamse economie. Deze technologieën verhogen de arbeidsproductiviteit. Zo ligt de productiviteit van een digitale arbeidsplaats gemiddeld ruim een derde hoger dan reguliere Rotterdamse arbeidsplaats.⁴⁶ Repetitieve banen worden steeds vaker overgenomen door robots. Maar AI zal ook het werk van hoogopgeleide kenniswerkers flink veranderen.

De Rotterdamse digitale economie is inmiddels goed voor ruim 33% van de gehele Rotterdamse economie. Daartoe behoren bedrijven in de ICT-sector, bedrijven met een digitaal bedrijfsmodel, en de economische waarde die wordt gemaakt door mensen die voor het doen van hun werk voor meer dan 50% afhankelijk zijn van ICT. Naar schatting groeit voor Rotterdam de digitaal toegevoegde waarde in de economie van 2020 tot 2025 met gemiddeld 8,8% per jaar. Dit is sneller dan de gemiddelde 4,4% groei in Nederland.⁴⁷

Die ontwikkeling vereist dat werkenden voortdurend nieuwe digitale vaardigheden aanleren om inzetbaar te blijven; vooral voor mensen die nu al een afstand tot de arbeidsmarkt hebben is dit een flinke uitdaging.

Digitale overheid

Een essentieel onderdeel van de digitale transformatie in Rotterdam is het (her)gebruik van data. Met data-gedreven inzichten kunnen gemeentes betere beslissingen nemen en effectiever werken, maar ook diensten beter afstemmen de behoeftes van burgers, bedrijven en instellingen.⁴⁸ Technologie helpt in het verbeteren van klantcontacten, zowel digitaal als persoonlijk. Met hulp van AI en gemeentelijke data kan een aanpak bijvoorbeeld nog persoonlijker gemaakt worden. AI kan ook bijdragen aan slimme oplossingen voor mobiliteits-, klimaat- en veiligheidsproblemen. Echter het breed gebruiken van data en algoritmes brengt ook risico's met zich mee. Vooral op het gebied van privacy, veiligheid en datakwaliteit.⁴⁹ Ook zijn er zorgen over de ecologische voetafdruk van AI, door het hoge gebruik van energie en ruimte.⁵⁰

Grote, veelal Amerikaanse en Chinese bedrijven investeren veel in digitale technologieën. Dat geeft ze een voor-sprong op Europa. Zo wordt 92% van de westerse data gehost in de VS en slechts 4% in Europa.⁵¹ De groeiende afhankelijkheid van niet-Europese Big Tech maakt Europa kwetsbaar. Deels vanwege de geopolitieke spanningen

44 Centraal Bureau voor de Statistiek (2023) Nederlanders digitaal steeds vaardiger

45 Sociaal en Cultureel Planbureau (2025) Digitaal vervlochten, maar ook verbonden?

46 Gemeente Rotterdam (2025) De Rotterdamse digitale economie

47 Gemeente Rotterdam (2025) De Rotterdamse digitale economie

48 TNO (2024) Quickscan AI in de Publieke Dienstverlening III

49 Rekenkamer Rotterdam (2024) Kleur bekennen. Vervolgonderzoek naar algoritmes

50 IEA (2025) AI is set to drive surging electricity demand from data centres while offering the potential to transform how the energy sector works

51 TNO (2024) Towards a sovereign digital future - the Netherlands in Europe

(zie 'Geopolitiek en Europa'), en deels omdat deze online marktpartijen privacy en consumentenbelangen vaak anders zien dan Europa wil. Er is daarom een groeiende roep aan overheden, vitale bedrijven en publieke instellingen om hun digitale systemen in Europa onder te brengen. Maar dat is voorlopig heel moeilijk te realiseren, gezien de marktdominantie van Amerikaanse Big Tech en de marginale positie van Europese alternatieven.⁵²

Foto: Amanda Jong-Bouwens

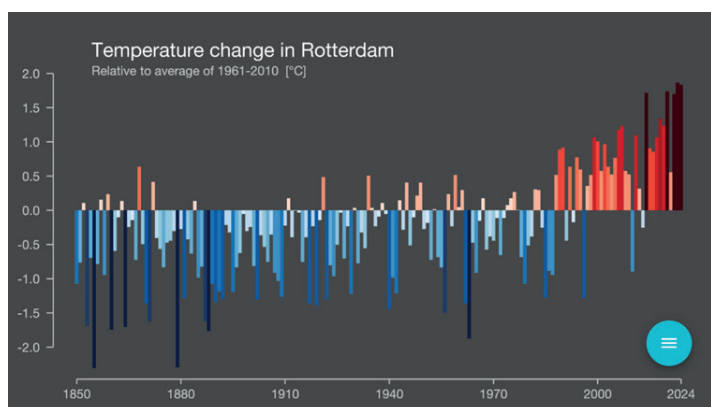
52 Binnenlands Bestuur (2024) Digitaal autonoom is nog niet soeverein

4 Klimaat en natuur

De gevolgen van de opwarming van de aarde – meer weersextremen, zeespiegelstijging en afname van biodiversiteit – stellen Rotterdam voor forse uitdagingen. Nu al, maar zeker in de toekomst. De uitvoering van internationaal en landelijk klimaatbeleid vraagt veel van de stad. Zo lopen we op het gebied van de kwaliteit van de woningvoorraad en het in de lucht houden van vitale systemen nu al tegen complexe knelpunten aan.

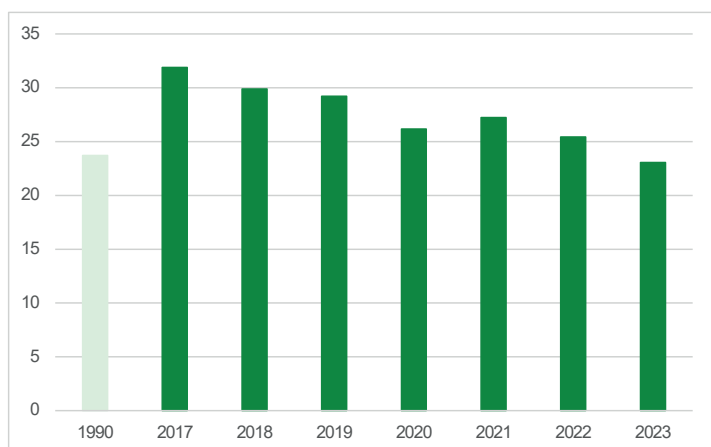
De Rotterdamse klimaatanpak

Relatieve temperatuurverandering in Rotterdam 1850-2024

Bron: #ShowYourStripes

CO₂ uitstoot Rotterdam 1990 en 2017 – 2023 (scope 1, stad en haven)

Bron: DCRM CO₂-monitor, bewerking OBI

De Rotterdamse CO₂-uitstoot bedraagt ongeveer een vijfde van de nationale uitstoot⁵³, en is daarmee van groot belang voor het behalen van de landelijke klimaatdoelstellingen: in 2030 een reductie van 55% t.o.v. 1990 én in 2050 klimaatneutraal. Voor het stedelijke deel van Rotterdam (exclusief de haven) geldt dat over een langere periode de CO₂-uitstoot fors is afgenomen (31% t.o.v. 1990).⁵⁴ Woningen gebruiken minder gas en elektriciteit, er wordt meer zonne-energie opgewekt, er wordt meer gebruik gemaakt van elektrisch en fietsvervoer en de luchtkwaliteit is sterk verbeterd.⁵⁵

Maar met de haven erbij is de jaarlijkse CO₂-uitstoot bijna weer gelijk aan 1990 (zie figuur hierboven). De opgave voor Rotterdam om bij te dragen aan de klimaatdoelen blijft dus fors. Rotterdam is afhankelijk van het tempo waarmee nieuwe landelijke wetgeving voor de warmtetransitie tot stand komt, van beperkingen als netcongestie en stikstof, en internationale omstandigheden (zie 'Rotterdam in een veranderende wereldorde'). Rotterdam heeft zich geschaard achter de landelijke ambitie om in 2030 de hoeveelheid afval te halveren, en in 2050 volledig circulair te zijn. Het primaire grondstoffengebruik en de CO₂-uitstoot in de productie- en bouwketen gaat in heel Nederland echter weinig overtuigend naar beneden.⁵⁶

Er is veel Europese wetgeving van kracht of in aantocht waar Nederland en Rotterdam veelal nog niet aan voldoen. Zoals de Kaderrichtlijn Water en de adaptiestrategie. De Natuurherstelverordening vereist verdere monitoring van de biodiversiteit, om de achteruitgang van de natuur te stoppen. Eind 2024 heeft Europa een nieuwe richtlijn voor luchtkwaliteit vastgesteld met daarin strengere grenswaarden voor 2030. Ook daar voldoet Rotterdam nog niet aan. Zonder voldoende verbetering komt de bouwopgave in gevaar, omdat een goedgekeurd omgevingsplan afhangt van voldoen aan de strengere normen.

Klimaatverandering zal onherroepelijk impact hebben op Rotterdam, mede gezien de (gedeeltelijke) ligging onder zeeniveau en de slappe bodem waarop Rotterdam is

⁵³ DCMR (2024) CO₂-monitor Rotterdam 2023

⁵⁴ DCMR (2024) CO₂-monitor Rotterdam 2023

⁵⁵ Gemeente Rotterdam (2025) Staat van de stad - Duurzaamheid en Milieu en DCMR (2024) Lucht in cijfers 2023

⁵⁶ Planbureau voor de Leefomgeving (2025) Waar staat Nederland op weg naar een circulaire economie?

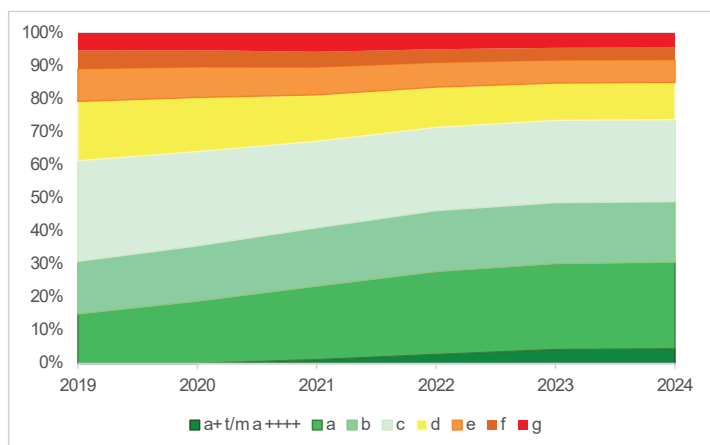
gebouwd. Het programma Rotterdams Weerwoord heeft in kaart gebracht waar Rotterdam mee te maken heeft en krijgt: hitte, neerslag, overstromingen, droogte, bodemdaling en verminderde biodiversiteit.⁵⁷

Enkele voorspellingen benadrukken de uitdaging:

- De gemiddelde zomertemperatuur stijgt met 2,1°C in de komende 30 jaar, waardoor het aantal zomerse dagen ($\geq 25^\circ\text{C}$) toeneemt van 25 naar 48 dagen per jaar. In de dichtbebouwde stad kan dit extra heet worden en aanvoelen door het hitte-eiland-effect.
- Het huidige Rotterdamse rioleringssysteem kan maximaal 20 mm regen per piek verwerken, terwijl in de toekomst neerslagpieken tot 170 mm verwacht worden.
- Bij zware regenval lopen ruim 16.000 panden risico op wateroverlast, vooral in laaggelegen en versteende delen van de stad.

Toekomstbestendige woningen

Energielabels Rotterdamse woningen in % 2019-2024 (in totaal heeft 72% van de Rotterdamse woningen een geldig energielabel).

Bron: Staat van Rijnmond Regionale klimaatmonitor, 2025

Rotterdam heeft een flinke verouderde woningvoorraad. Gezond en veilig wonen staan hierdoor onder druk en er zijn steeds meer meldingen van achterstallig onderhoud, schimmel en wateroverlast. Het onderhouden van de woningvoorraad is voor eigenaren nu al een enorme uitdaging. Daarbovenop komen nog de (toekomstige) eisen voor duurzame en klimaatadaptieve woningen. Voor 2030 moeten er 97.000 woningen worden geïsoleerd en 83.000 woningen aardgasvrij worden gemaakt.⁵⁸ 36.000 woningen, veelal in gebieden als de NPRZ-focuswijken,

Oud-Mathenesse en Kralingseveer, zijn niet toekomstbestendig. Ze hebben daarbij ook een dermate complexe stapeling van opgaven, dat eigenaar-bewoners onvoldoende middelen hebben om de noodzakelijke investeringen (geraamd op in totaal 3 miljard) tot 2050 uit te voeren.⁵⁹ Sloop-nieuwbouw is voor een deel van deze woningen onontkoombaar.

De bodem in Rotterdam zakt met ongeveer 10 millimeter per jaar.⁶⁰ Stadsbreed hebben 120.000 woningen met een houtenpaalfundering en 30.000 niet onderheide woningen een kwetsbare fundering. Dit betekent dat de helft van de woningvoorraad potentieel funderingsproblemen heeft. In Bloemhof is dat al voelbaar.⁶¹ Duizenden woningen zakken door bodemdaling, wat leidt tot scheve huizen, scheuren en schimmel, breuken in rioolaansluitingen en waterschade, met grote kosten tot gevolg. Verkopers zijn niet altijd transparant over de werkelijke staat van de woning, en bij hypotheekverstrekking houdt men vaak te weinig rekening met toekomstige investeringen die nodig zijn. Hierdoor belanden juist minder kapitaalkrachtige groepen in slechte woningen. Woningen met vaak ook nog een ingewikkelde eigendomsstructuur en complexe vernieuwingsopgaven.⁶² Hoofdeconomen van de grote Nederlandse banken verwachten dat klimaatverandering voor een nog grotere kloof tussen rijke en arme wijken in steden gaat zorgen.⁶³

Vitale systemen

Onze samenleving draait op vitale systemen voor energie, water, mobiliteit, afvalverwerking en digitale infrastructuur. Klimaatverandering, maar ook digitalisering, stedelijke groei en de energietransitie maken deze systemen steeds kwetsbaarder. Gemeenten staan voor de uitdaging om kritische infrastructuur robuust en operationeel te houden, terwijl de kans op uitval toeneemt. Ruimtelijke ontwikkeling stagneert doordat voorzieningen en bedrijven geen aansluiting op het elektriciteitsnet kunnen krijgen. Eind 2024 kondigden netbeheerders congestie aan voor heel Rotterdam. Dat was eerder, in 2022, ook al voor het havengebied en de kleine kernen gedaan. Tot 2032-2035 kunnen er in heel de gemeente Rotterdam - exclusief de Maasvlakte - geen nieuwe grootverbruikersaansluitingen uitgegeven worden.⁶⁴ Die zijn nodig voor onder meer

59 [Gemeente Rotterdam \(2021\) Groot deel Rotterdamse woningvoorraad onvoldoende toekomstbestendig](#)

60 [Rotterdams Weerwoord \(2024\) Weer Weetje Meer](#)

61 [Gemeente Rotterdam \(2025\) Presentatie technische sessie Bloemhof](#)

62 [Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(2024\) Goed gefundeerd](#)

63 [ABN AMRO \(2024\) Klimaatverandering en de Nederlandse woningmarkt - inzichten en beleidsadviezen](#)

64 [Gemeente Rotterdam \(2025\) Netcongestiescan Rotterdam](#)

57 [Rotterdams Weerwoord \(2024\) Weer Weetje Meer](#)

58 [Gemeente Rotterdam \(2025\) Klimaatdoelen gebouwde omgeving](#)

de vestiging, groei en verduurzaming van bedrijfsactiviteiten, mobiliteit en maatschappelijke voorzieningen zoals scholen.

Ook andere systemen, zoals afvalwaterzuivering en drinkwatervoorziening, staan onder druk.⁶⁵ Omdat systemen onderling verbonden zijn kan er bij problemen een kettingreactie ontstaan. Aan de andere kant kunnen verbeteringen in het ene systeem ook een positieve invloed hebben op andere systemen. Denk aan de RET die stroom levert voor het opladen van auto's. Zulke kruisbestuivingen maken systemen robuuster.

Veel knelpunten zijn onzichtbaar omdat ze ondergronds liggen. In dichtbebouwde gebieden concurreren systemen om beperkte ruimte. De vele belangen van betrokken partijen maken keuzes complex. En aangezien veel systemen wettelijke leveringsplichten hebben, is het simpelweg kiezen tussen systemen vaak geen optie. Dit vraagt om een nieuwe manier van samenwerken tussen gemeenten en netwerkpartners om tot duurzame oplossingen te komen.

⁶⁵ Gemeente Rotterdam (2024) Presentatie technische sessie Water in de Deltastad

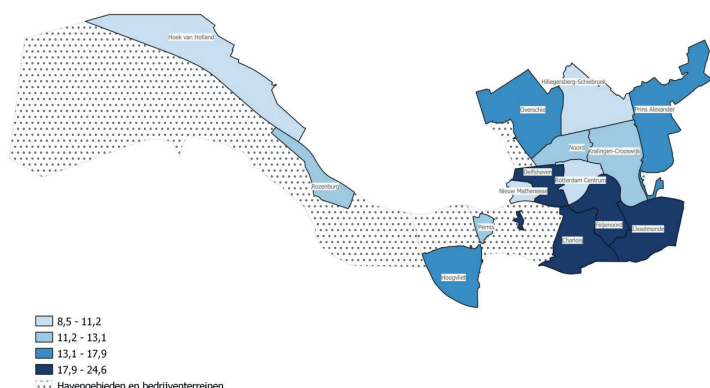
Foto: Joep Boute

5 Sociale ontwikkelingen

Met welke sociale ontwikkelingen moet de stad rekening houden? Hoe staat Rotterdam ervoor als we kijken naar bestaanszekerheid, armoede, inkomensverschillen en participatie? Hoe zit het met de vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, veiligheid en (nieuwe vormen van) criminaliteit? In dit hoofdstuk gaan we op deze vragen in.

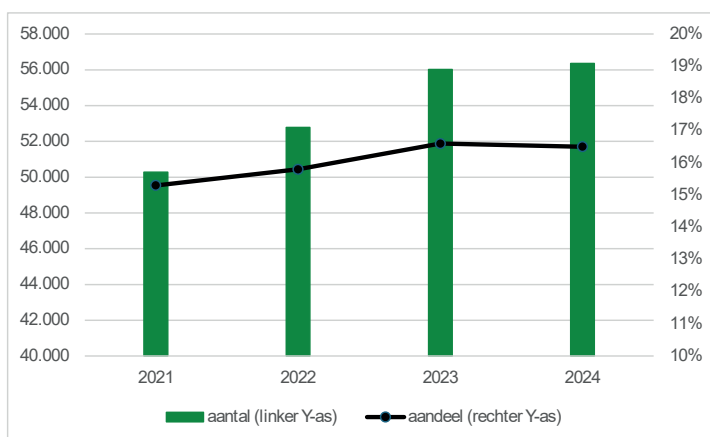
Inkomen en participatie

Aandeel huishoudens met geregistreerde problematische schulden in Rotterdam januari 2024

Bron: CBS Schuldenproblematiek in beeld

Aantal en aandeel huishoudens met geregistreerde problematische schulden in Rotterdam 2021-2024

Bron: CBS Schuldenproblematiek in beeld

Ruim zeven op de tien Rotterdammers is trots op zijn stad.⁶⁶ Inwoners met een migratieachtergrond ervaren Rotterdam vaker als een sociale stad dan inwoners zonder migratieachtergrond (42% tegenover 27%). Het vertrouwen in de toekomst van de stad is de afgelopen jaren wel gedaald. In 2020 dacht nog 45% van de Rotterdammers dat de stad vooruit zou gaan; in 2024 is dat gezakt naar 37%.⁶⁷

Steeds meer inwoners maken zich bovendien zorgen over hun financiële toekomst. Voor een groeiende groep is het elke maand een worsteling om rond te komen. Maar liefst 32% van de Rotterdammers met een minimuminkomen verwacht binnenkort belangrijke rekeningen niet te kunnen betalen. Ook jongeren voelen druk: bijna één op de drie jongeren (tot en met 26 jaar) ziet hun toekomst met financiële zorgen tegemoet.⁶⁸

Achter deze cijfers schuilt een urgente realiteit. Meer dan 16% van de Rotterdamse huishoudens kampt met geregistreerde problematische schulden – fors hoger dan in andere grote steden.⁶⁹ En Rotterdammers die meerdere problemen tegelijk ervaren, moeten dagelijks moeilijke financiële keuzes maken.

Dit doet wat met het gevoel van solidariteit in de stad. Inwoners met een lager inkomen voelen zich minder vaak volwaardig onderdeel van de samenleving. Ook geven ze vaker aan het gevoel te hebben dat de politiek minder om hen geeft. Deze mensen zijn steeds minder vaak geneigd om te stemmen. Deze ontwikkelingen laten zien dat zorgen over geld, politiek en toekomstverwachtingen niet op zichzelf staan. Ze hangen samen met bredere vraagstukken rond kansenongelijkheid en sociale samenhang in de stad en verschillende wijken.⁷⁰

Armoede beperkt de mogelijkheden van kinderen om mee te doen op school, bij sportclubs of aan sociale activiteiten. Het vergroot de kans op slechtere schoolprestaties, een slechtere gezondheid en minder vertrouwen in de toekomst. Het percentage kinderen dat opgroeit in een huishouden dat minimaal een jaar leeft van een jaarinko-

66 Gemeente Rotterdam (2024) Imago van de stad Omnibusenquête 2024

67 Gemeente Rotterdam (2024) Het Wijkprofiel - Inkijk in stad en wijk 2024

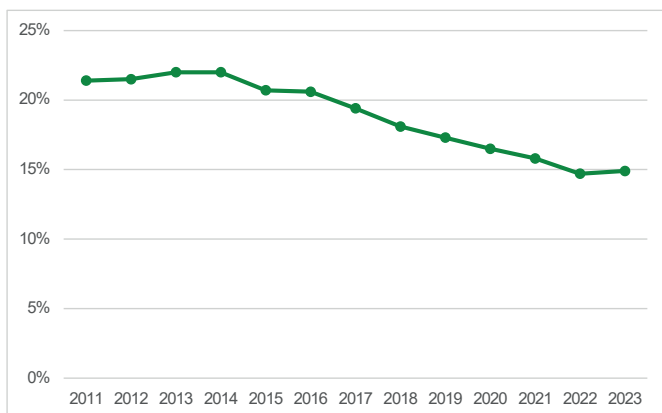
68 Gemeente Rotterdam (2024) Het Wijkprofiel - Inkijk in stad en wijk 2024

69 Centraal Bureau voor de Statistiek (2024) Schuldenproblematiek in beeld

70 Gemeente Rotterdam (2024) Het Wijkprofiel - Inkijk in stad en wijk 2024

men dat 110% van het wettelijk sociaal minimum is, ligt in Rotterdam in 2023 op 14,9%. Dat is hoger dan in de andere drie grote steden.

Het aandeel huishoudens met minderjarige kinderen met een inkomen tot 110% WSM (wettelijk sociaal minimum) Rotterdam 2011-2024

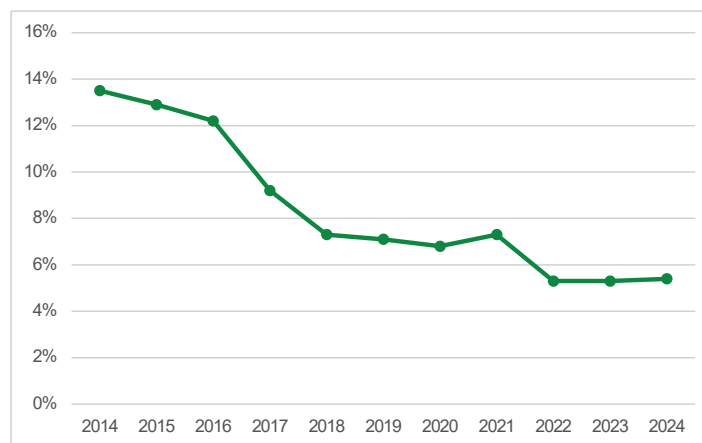
Bron: CBS, bewerking OBI

Een vaak gemaakte veronderstelling is dat mensen met een laag inkomen wel een bijstandsuitkering zullen hebben. Maar in de praktijk heeft de helft van de huishoudens met de laagste inkomens gewoon werk en een inkomen. Door vrijstellingen en toeslagen ligt hun besteedbaar inkomen soms net boven het bestaansminimum.

Behalve voor een inkomen, draagt werk ook bij aan betere zelfredzaamheid, economische zelfstandigheid en persoonlijke ontwikkeling. Tegelijkertijd zien we dat een inkomen uit werk ook samengaat met inkomensonzekerheid, vanwege de ingewikkelde regelgeving en vele verschillende regelingen voor mensen met een laag inkomen. Veel mensen komen in de problemen door de stapeling van elkaar aanvullende regelingen. Zo bestaat het inkomen van bijstandsgerechtigden gemiddeld voor slechts de helft uit de uitkering zelf; de rest komt uit aanvullende inkomensondersteuning. Tegelijkertijd verschillen wetten en regelingen sterk tussen uitvoerende organisaties, bijvoorbeeld in voorwaarden, processen en fiscale behandeling. Veel mensen – inclusief beleidsmakers – verliezen het overzicht op hoe voorschotten, verrekeningen, eindafrekeningen en terugbetalingen werken.

Arbeidsmarkt en passend werk

Werkloosheidspercentage Rotterdam 2014 - 2024

Bron: CBS Statline, bewerking OBI

Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt en dalende werkloosheid groeit het aantal Rotterdamse inwoners dat moeite heeft om passend werk te vinden. Dit geldt in het bijzonder voor jongeren met een arbeidsbeperking. Sinds de invoering van de Participatiewet, inmiddels 10 jaar geleden, komen alleen jongeren zonder arbeidsvermogen nog in aanmerking voor de Wajong. Voor velen betekent dit langdurige afhankelijkheid van de bijstand, vaak zonder perspectief op een passende plek. Psychische problematiek en multiproblematiek spelen bij deze groep vaker een rol – misschien ook wel omdat ze geen dagbesteding hebben - waardoor langdurige en intensieve ondersteuning nodig is.

Ook onder mensen met een migratieachtergrond zien we toenemende belemmeringen op de arbeidsmarkt. Taalproblemen, buitenlandse diploma's die Nederland niet erkent en discriminatie maken het voor velen moeilijk om werk te vinden of te behouden. Dit vergroot het risico op een langdurige uitkeringsafhankelijkheid.

Rotterdam is ook verantwoordelijk voor de participatie van mensen met een beperking. De zogeheten banenafspraken. Dit aantal groeit naar verwachting van circa 5.400 nu naar ongeveer 6.400 in 2030 en richting 10.000 in 2050. Tegelijkertijd daalt de arbeidsdeelname onder mensen met een beperking: van 46% in 2000 naar slechts 38% in 2020.⁷¹ Slechts 1 op de 5 werkgevers in Nederland heeft momenteel iemand met een beperking in dienst.⁷²

Als we kijken naar arbeidsmigratie, dan zien we dat in Rot-

71 Berenschot (2024) MKBA loonkostensubsidie

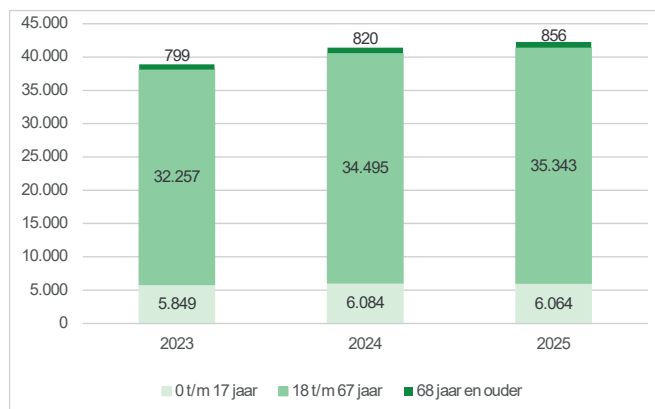
72 Sociaal en Cultureel Planbureau (2023) Nemen werkgevers mensen met een arbeidsbeperking in dienst?

terdam in januari 2025, 42.263 geregistreerde EU-burgers uit Midden-, Oost en Zuid-Europa hier wonen.⁷³ Toezicht-houders zien daarnaast nog een substantieel aantal niet-geregistreerde EU-arbeidsmigranten dat in Rotterdam in de particuliere huursector woont. In de wijken is de aanwezigheid van EU-burgers duidelijk zichtbaar: zo bestaat in Carnisse inmiddels 27,8% van de geregistreerde bevolking uit EU-burgers, in de Tarwewijk is dat 19,9% en in Oud-Mathenesse 24,4% (begin 2025).

Omdat EU-arbeidsmigranten geen inburgeringsplicht hebben zijn integratie en sociale cohesie voor deze groep lastiger te adresseren. Daarnaast is er een duidelijke verschuiving zichtbaar: steeds meer arbeidsmigranten vestigen zich langduriger in Nederland en stichten hier gezinnen.⁷⁴ In Rotterdam gaat het inmiddels om ruim 6.000 kinderen van ingeschreven EU-burgers. (Noot 75). Dit brengt een toenemende behoefte met zich mee aan passend onderwijs, zorg, taalondersteuning en geschikte huisvesting. Arbeidsmigratie is, mede door deze trend, inmiddels een vast onderdeel van de Rotterdamse samenleving.

Sinds 2020 is er landelijk veel aandacht voor het tegengaan van misstanden bij arbeidsmigranten⁷⁵ en sinds 2024 speelt landelijk ook de vraag over een gericht en selectiever arbeidsmigratiebeleid.⁷⁶ Een nationale visie mist echter nog. Zo wordt er wel nagedacht over de huisvesting van arbeidsmigranten bij de ontwikkeling van nieuwe bedrijvigheid,⁷⁷ maar blijven concrete concreet handelingsperspectieven voor gemeenten en provincies uit.

Ingeschreven EU arbeidsmigranten uit Midden, Oost en Zuid Europa naar leeftijdsgroep 2023-2025

Bron: Gemeente Rotterdam, 2025 Hoeveel EU-burgers dat staat ingeschreven binnen de gemeente Rotterdam per leeftijdscategorie

Veiligheid en nieuwe vormen van criminaliteit

Hoewel de 'klassieke' criminaliteit daalt, staat de veiligheidsbeleving onder druk en nemen nieuwe, vaak onzichtbare en met elkaar verweven vormen van criminaliteit, toe.⁷⁸ Denk hierbij aan digitale criminaliteit, excessief geweld en zorgfraude. Deze trends raken niet alleen veiligheid, maar ook het opgroeien van de jeugd, vertrouwen en het sociale weefsel van de stad.

Digitale criminaliteit is in Rotterdam de snelst groeiende vorm van criminaliteit. Tussen 2019 en 2023 steeg het aantal geregistreerde cybercrime-incidenten met ruim 200%.⁷⁹ Phishing, ransomware en digitale fraude treffen zowel burgers als ondernemers, en de verwachting is dat digitale aanvallen in omvang en complexiteit blijven toenemen, met onder meer de inzet van deepfakes en hybride dreigingen.⁸⁰

Ondermijnende criminaliteit blijft onverminderd aanwezig, met de haven als katalysator en zorgen over de verleiding van ondermijnende criminaliteit op (kwetsbare) jeugd. Uit onderzoek naar de betrokkenheid van meiden bij de straatcultuur in Delfshaven, blijkt dat er signalen zijn over een toename van problematisch gedrag onder meiden, waaronder overlast en betrokkenheid bij criminaliteit.⁸¹ De regio Rotterdam is koploper wat betreft toename van drugsproductielocaties. Van de 15 in Nederland ontdekte heroïne locaties waren er 12 in Rotterdam. Daarnaast neemt het aantal opslagplaatsen voor gevaarlijke chemicaliën sterk toe.⁸² De verwevenheid tussen de onder- en

73 Gemeente Rotterdam (2025) Actieprogramma Meer grip op arbeidsmigratie

74 CBS (2025) Arbeidsmigrant met werkende partner blijft steeds vaker in Nederland.

75 Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten (2020) Geen tweederangsburgers. Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan

76 Arbeidsmigratie in goede banen (2024) Een selectiever en gericht arbeidsmigratiebeleid

77 Adviesraad Migratie (2024) Afgewogen arbeidsmigratie. Gericht arbeidsmigratiebeleid voor brede welvaart

78 Gemeente Rotterdam (2024) Het Wijkprofiel - Inkijs in stad en wijk 2024

79 CBS (2023) Cybersecuritymonitor

80 Europol (2023) Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA)

81 StichtingJOZ (2022) Strijders: Een verkennend onderzoek naar de rol van meiden binnen de straatcultuur van Delfshaven

82 Politie (2024) Nationaal Overzicht Drugslocaties

bovenwereld neemt toe en het bijbehorende geweld escaleert.

Explosies bij woningen en panden – vaak uitgevoerd door jongeren – namen sterk toe, met meer dan 100 incidenten in 2023. Naast explosies zien we een toename van rivaliserende jeugdgroepen die excessief geweld gebruiken.⁸³

Criminele netwerken maken steeds vaker gebruik van sociale media om jongeren te ronselen voor online fraude, cyberaanvallen en het vervoeren of ophalen van drugs. Door het etaleren van luxe levensstijlen en het toepassen van gamificatie worden jongeren verleid en gemanipuleerd.⁸⁴ De verwachting is dat deze vorm van digitale benadering en uitbuiting zich tot 2035 verder zal verdiepen, mede door de voortdurende digitalisering van het dagelijks leven.⁸⁵

Partnergeweld is een groeiend probleem; in het eerste halfjaar van 2023 namen de meldingen van fysiek partnergeweld landelijk toe, met Zuid-Holland als provincie met de meeste meldingen. In Rotterdam waren er 3300 meldingen in 2023, een stijging ten opzichte van 2022.⁸⁶ Ook femicide, of vrouwenmoord, blijft een ernstig probleem in Nederland en specifiek in Rotterdam. In 2023 waren 26 van de 128 moorden in Nederland femicide. Dat komt neer op ongeveer 20% van alle moorden.⁸⁷ Meer dan de helft van de vrouwelijke slachtoffers werd vermoord door een (ex-)partner, vaak in hun eigen woning.⁸⁸

Naast drugscriminaliteit en geweld ontwikkelt ook zorgcriminaliteit zich tot een urgent probleem. De regio Rotterdam is hier extra gevoelig voor, onder meer door huisvestingsproblematiek en het grote aantal mensen met een hulpvraag. Malafide zorgbureaus en criminele netwerken maken structureel misbruik van het zorgsysteem met fraude en valse declaraties. Ze sluisen zorggelden weg voor drugshandel en/of vastgoedfraude. Uit verschillende rapporten en onderzoeken blijkt dat de aanpak onvoldoende is en de impact groot.⁸⁹

⁸³ WODC (2024) Monitor Jeugdcriminaliteit

⁸⁴ Europol (2024) *The recruitment of young perpetrators for criminal networks*

⁸⁵ Nederlands Jeugdinstituut (2025) *Online uitbuiting kinderen neemt toe*

⁸⁶ Erasmus MC (2024) *Rotterdam koploper geweld tegen vrouwen*

⁸⁷ CBS (2023) *Meer mensen vermoord in 2022, meeste slachtoffers in Rotterdam*

⁸⁸ Journalistiek en Nieuwe Media (2024) *Femicide in Nederland daalt, maar partnergeweld neemt toe*

⁸⁹ Rijksoverheid (2023) *Rapport: Signalen fraude in de zorg* en Gemeente Rotterdam (2022) *Zorgfraude in Rotterdam, ondermijnend genoeg*

Foto: Arnoud Verhey

6 Het functioneren van de overheid

Het openbaar bestuur in Nederland maakt roerige jaren door. Opeenvolgende kabinetsscrises, een aantal ingrijpende overheidsaffaires en de coronapandemie hebben druk gezet op de verhouding tussen burgers, bedrijven en overheid, en tussen overheden onderling. In dit hoofdstuk gaan we in op de ontwikkeling van het vertrouwen in de overheid, de verhouding tussen het Rijk en gemeenten en de ontwikkeling van de Rotterdamse gemeentefinanciën.

Vertrouwen in de overheid en complexe regelgeving

Tijdens de coronacrisis is het vertrouwen van Nederlanders in overheden en andere publieke instanties gedaald. Ook nu nog is er sprake van een laag vertrouwen in de landelijke overheid, en er is minder vertrouwen in de lokale overheid, het RIVM en de GGD wanneer we dit vergelijken met de tijd voor corona.⁹⁰ In het Wijkprofiel zien we voor Rotterdam een daling van 56% van Rotterdammers met vertrouwen in het gemeentebestuur in 2020 naar 51% in 2024.⁹¹ Ouderen, mensen met een lagere opleiding en mensen die moeilijk kunnen rondkomen hebben relatief weinig vertrouwen in instituties.⁹² De opkomst voor de gemeenteraadsverkiezingen daalde in Rotterdam van 46,7% in 2018 naar 38,9% in 2022.⁹³

Met Wijk aan Zet geeft de gemeente bewoners meer zeggenschap en inspraak, en probeert meer zichtbaar en benaderbaar in de wijk te zijn. In 39 wijkhubs kunnen Rotterdammers inmiddels met hun vragen, zorgen of ideeën terecht, en vanuit deze plekken wordt dagelijks samengewerkt met wijkraden en partners aan oplossingen voor de buurt. Naar aanleiding van gesprekken met de stad en de gemeenteraad verbetert de gemeente het bestuurlijke stelsel.

In de Staat van de Uitvoering van 2024 worden de complexiteit van wet- en regelgeving en gebrekkige gegevensuitwisseling tussen publieke dienstverleners als grootste knelpunten voor burgers, ondernemers en uitvoeringsor-

ganisaties genoemd.⁹⁴ Ook in Rotterdam lopen burgers vast in regelgeving en complexe systemen. Zo wonen de meeste slachtoffers van het landelijke toeslagenschandaal in deze stad, naar schatting één op de zeven. In augustus 2024 waren er 12.740 mogelijke gedupeerden bekend, waarvan 6.617 als slachtoffer waren erkend.⁹⁵

Verhouding tussen Rijk en gemeenten

Meerdere ministeriële rapporten constateren dat politieke versnippering, gerichtheid op de korte termijn en incidenteel gestuurde financiering vanuit het Rijk de uitvoering van lokaal beleid in de weg zit.⁹⁶ Belangrijke dossiers voor de gemeente Rotterdam als stikstof (en de gevolgen voor woningbouw en industrie), (jeugd)zorg en vluchtelingenopvang lopen daardoor vertraging en uitstel op. Door de recente val van het kabinet-Schoof zullen beslissingen op deze dossiers vermoedelijk nog langer worden uitgesteld.

De onbalans tussen gemeentelijke taken en beschikbare middelen is een terugkerend aandachtspunt, zeker gezien de discussie over de (inmiddels deels teruggedraaide) bezuiniging op het Gemeentefonds.⁹⁷ Gemeenten voeren steeds meer taken uit op basis van medebewind, terwijl de bijbehorende financiering niet altijd structureel of stabiel is. Een tekort aan financiering vanuit het Rijk laat zich onder meer zien op het gebied van de bijstandsbudgetten (BUIG), de jeugdzorg en het openbaar vervoer (BDU). Veel gemeenten vangen deze tekorten op met bezuinigingen op terreinen waar ze beleidsvrijheid hebben. Denk aan cultuur, welzijn, participatie en sport. Het ministerie van BZK signaleert een toename van incidentele financieringsstromen met afzonderlijke verantwoordingsvereisten, zoals de 'specifieke uitkeringen' (SPUKS)⁹⁸. Dit is inefficiënt en maakt het lastiger om beleid voor de lange termijn te maken. Gemeenten moeten steeds vaker instappen op complexe dossiers als wonen, energie en zorg, maar wie precies verantwoordelijk is voor wat – Rijk of Gemeente

90 Erik Snel, Godfried Engbersen et al. (2024) Nederland na de pandemie. Over de doorwerking van de coronapandemie op sociale cohesie

91 Gemeente Rotterdam (2024) Het Wijkprofiel - Inblik in stad en wijk 2024

92 Erik Snel, Godfried Engbersen et al. (2024) Nederland na de pandemie. Over de doorwerking van de coronapandemie op sociale cohesie

93 Gemeente Rotterdam (2022) Gemeenteraadsverkiezingen 2022

94 ICTU (2024) Staat van de Uitvoering

95 Gemeente Rotterdam (2024) Monitor Kinderopvangtoeslag 010

96 Ministerie van Binnenlandse Zaken (2024) Trendscan ministeries van BZK en VRO en Ministerie van Binnenlandse Zaken (2024) Staat van het Bestuur

97 BMC (2023) Taken en middelen in balans

98 Binnenlands Bestuur (2025) Afbouw SPUKS mislukt, gemeenten betalen de rekening

– is vaak niet duidelijk. Dat maakt het lastig om beleid te maken en uit te voeren.⁹⁹ En die uitvoering stond al onder druk door krapte op de arbeidsmarkt.¹⁰⁰

Gemeentefinanciën

De basis voor een financieel gezonde gemeente ligt in een meerjarenbegroting, waarbij de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. Het is belangrijk dat de gemeentes de financiële ruimte hebben om tegenslagen op te vangen en risico's af te dekken, door voldoende weerbaarheid en flexibiliteit ingebouwd te hebben. De jaarstukken 2024 en de voorjaarsnota 2025 bieden de meest recente meerjarige inzichten.¹⁰¹

De verkoop van de aandelen Eneco en de afkoop van erfpachtcanonverplichtingen door twee woningcorporaties hebben ervoor gezorgd dat de gemeente Rotterdam in de collegeperiodes 2018-2022 en 2022-2026 over relatief veel investeringsruimte kon beschikken. Ook de komende bestuursperiode levert dit nog beperkte aanvullende investeringsruimte op. Maar bij de huidige inzichten lijkt de investeringsruimte vanaf 2030 weer af te nemen. Het college werkt aan een uitvoeringsstrategie voor de omgevingsvisie en een bijbehorende uitvoeringsagenda, waarbij de huidige prognose van de investeringsruimte als uitgangspunt wordt genomen. Tegelijkertijd zien we dat de investeringsbehoefte de komende twee bestuursperiodes groeit. Dit gaat met name om investeringen om de verwachte groei van het aantal inwoners te accommoderen, zoals investeringen in mobiliteit en openbaar groen.

⁹⁹ Raad voor het Openbaar Bestuur (2025) Afrekenen met disbalans - advies over medebewindstaken

¹⁰⁰ Ministerie van Binnenlandse Zaken (2024) Integraal Overzicht Financiën Gemeenten

¹⁰¹ Gemeente Rotterdam (2024) Jaarstukken - Financiële kengetallen en Gemeente Rotterdam (2025) Voorjaarsnota

Foto: Amanda Jong-Bouwens

Bijlage: toelichting op bronnen

Perspectief op de Stad maakt gebruik van een uitgebreide verzameling aan kennisbronnen. In de voetnoten vindt u links naar de bronnen die horen bij in de tekst genoemde cijfers en ontwikkelingen. In deze bijlage vindt u een overzicht van de belangrijkste monitorings- en kennisinstrumenten van de Gemeente Rotterdam die gebruikt zijn voor dit rapport.

Onderzoek010 is de verzamelplek voor alle cijfers en onderzoeksrapportages over Rotterdam, gepubliceerd door de onderzoeksafdeling Onderzoek & Business Intelligence.

Voor een overzicht aan de belangrijkste stedelijke indicatoren kunt u op Onderzoek010 terecht bij de Staat van de Stad. Dit is een online monitor met cijfers die tweemaal per jaar worden ververs. De Staat van de Stad is opgebouwd rondom de brede welvaart-thema's van het CBS. De Staat van de Stad maakt het mogelijk om Rotterdam op indicatoren te vergelijken met andere G4-steden. Daarnaast zijn er nog de volgende monitors over specifieke thema's en groepen: de Staat van het Onderwijs, de Staat van de Jeugd en de Gezondheidsmonitor. Op regionaal niveau zijn cijfers over de arbeidsmarkt te vinden op RijnmondInZicht. Voor meer over milieu en leefomgeving kunt u terecht bij de Staat van Rijnmond.

Voor Rotterdamse gebieds- en wijkcijfers is er het Wijkprofiel. Het Wijkprofiel is de thermometer van de stad en laat zien hoe de 14 gebieden en 71 wijken er voor staan op sociaal-, fysiek- en veiligheidsgebied. De scores zijn gebaseerd op meetbare feiten en cijfers én de beleving van Rotterdammers. Het Wijkprofiel wordt sinds 2014 elke twee jaar gepubliceerd; de volgende editie volgt in 2026. Andere cijfers over gebieden en wijken zijn terug te vinden in de databank van Onderzoek010. In het NPRZ-gebied wordt sinds 2011 gewerkt aan een gezonde toekomst voor Rotterdam-Zuid. Verschillende rapportages monitoren de ontwikkelingen op het gebied van onderwijs, werk en wonen.

De Gemeente werkt op een aantal thema's samen met kennisinstellingen in zogeheten 'kenniswerkplaatsen'. Deze bestaan uit wetenschappers van verschillende disciplines en vertegenwoordigers van de gemeente Rotterdam en andere kennisinstellingen. Een uitgebreide lijst van kenniswerkplaatsen vindt u via de Erasmus Universiteit Rotterdam. Een aantal van de grotere onderzoekstrajecten die de afgelopen jaren door de Gemeente en andere organisaties (zoals de kenniswerkplaatsen) zijn uitgebracht zijn de Economische Verkenning 2024, Impact Corona en Maasstad aan de Monitor.

Landelijke organisaties als het Sociaal en Cultureel Planbureau, het Planbureau voor de Leefomgeving, de Sociaal-Economische Raad, de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten publiceren rapportages over toekomstige trends en ontwikkelingen.

Foto cover: Eric Fecken

Foto achtercover: Irene Hoekstra

Gemeente
Rotterdam